

© Geneviève HOFFMAN, Milos, Sarakiniko, 2007.

FACE À FACE

Η ΜΙΚΡΗ ΣΟΥ ΠΟΛΗ

Αλήθεια, δε μπόρεσες να ξεπεράσεις την εποχή
που φοβόσουν το λύκο και καρτερούσες τον άγγελο.
Μελέτησες τα ήθη και έθιμα της ιστορίας,
πέρασες κάτω απ' τα τόξα των σύγχρονων γεγονότων,
ταξίδεψες. Ωστόσο, δε μπόρεσες ν' αποβάλεις
τη μικρή παιδική πόλη από μέσα σου,
τη γινομένη από αγαθά πρόσωπα, τόπους
γυμνούς ή κατάφυτους, ουράνια πράγματα,
με τον σεβγάσμιο εκείνο γέροντα γιομάτον στοχασμό
και ύψος, τον Ταϋγκετο, στην πρωτοκαθεδρία.

Κι αλήθεια, πόσο αναπαιμένα θα ένιωθες αν μπορούσες,
γυρίζοντας τις πλάτες στις γιγάντιες πόλεις,
να επέστρεφες εκεί, στα πράγματα που σου έδωσαν
κ' ύφανες το ωραίο σου όνειρο, στο λόφο όπου κάθησες
έναν καιρό στο θρόνο του και βασίλειψες στην ειρήνη,
να επέστρεφες, να επέστρεφες κάτω από τα ιλαρά τους
βλέμματα να μαζέεις ξύλα για το βράδυ σου.

CHOIX DE POÈMES

Nikiphoros Vrettakos*

TA PETITE VILLE

En vérité, tu n'as jamais pu dépasser l'époque
où tu avais peur du loup et où tu guettais l'arrivée de l'ange.
Tu as étudié les mœurs et les coutumes de l'histoire,
tu es passé sous les arcs des événements contemporains,
tu as voyagé. Tu n'as cependant jamais pu expulser
hors de toi la petite ville de ton enfance,
cette ville faite de belles personnes, de lieux
dénudés ou fertiles, de choses célestes,
avec ce respectable vieillard rempli de pensées profondes
et de hauteur, le Taygète, à la place d'honneur.

Eh oui, vraiment, comme tu te sentirais soulagé si tu pouvais,
tournant le dos aux villes gigantesques,
Retourner là-bas vers les choses qui t'ont permis
de tisser ton beau rêve sur la colline
où tu t'assis un temps sur son trône et où tu régnaï sur la paix,
retourner, retourner sous leurs regards rieurs
pour ramasser du bois pour le soir.

* Traduction de Constantin ΚΑΪΤΈRIS, qui prépare une édition de poèmes de Nikiphoros VRETTAKOS pour les éditions Desmos.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΛΟΓΟ

Είχε ένα άλογο. Πήγε στον πόλεμο.
Δεν περάσαν δυο μήνες που γύρισε πίσω
με κομμένο το πόδι του. Όταν τον είδε
τ'άλογό του χλιμίντρισε.
Λίγες
μέρες μετά, το επιτάξανε.

Εκείνο δεν γύρισε.

Κι από τότε, όταν ήθελε
να θυμηθεί κάτι αξέχαστο από
τη ζωή του, κάτι όμορφο
- την Παναγία, το Χριστό ή τον ήλιο
παραδείγματος χάρη -
θυμόταν
αυτό το χλιμίντρισμα.

L'HOMME ET LE CHEVAL

Il avait un cheval. Il est parti à la guerre.
Deux mois plus tard à peine, il en est revenu
avec une jambe en moins. Quand il l'a vu,
son cheval a poussé un hennissement.

Quelques
jours plus tard, on a réquisitionné le cheval.

Lui n'est pas revenu.

Et depuis lors, quand il voulait
Se rappeler quelque chose d'inoubliable
qu'il avait vécu,
quelque chose de beau
– par exemple
la Vierge, le Christ ou bien le soleil –
ce qui lui venait à la mémoire
c'était ce hennissement.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΕΣΑ

- Χτυπάνε την πόρτα μου. Θαναι η ποίηση πάλι.
"Πες της να φύγει. Στο σπίτι μου, πες της
δεν είναι κανείς".

- Δεν είναι μέσα.

"Αφήστε ότι έχετε εκεί στο περβάζι,
αυτό το τριαντάφυλλο και κείνο το χρώμα,
και τούτο το φως. Αφήστε τα όλα.
Ε, μην επιμένετε. Σας είπα, δεν είναι,
κοιμάται, έχει φύγει, δεν ξέρω, δε γίνεται..."

- Έλα μαζί μου, να δεις τι ωραία
που ειν' τα ποτάμια, να δεις το φεγγάρι..."

- Πώς λάμπετε έτσι; αφήστε την πόρτα.
"Μην ψάχνετε μπάζοντας μες από τις
χαραμάδες τον ήλιο σας. Όχι, δεν είναι,
θαρρώ μεταφράζει, δουλεύει, πονάνε
τα χέρια του. Φύγετε!"

- Πες

στον κόσμο το φως να μην επιμένει
"Δεν είμαι μέσα".

IL N'EST PAS LÀ

– On frappe à ma porte. Ça doit encore être la poésie.
« Dis-lui de s'en aller. Dis-lui que chez moi,
il n'y a personne. »

– Il n'est pas là.

Laissez ce que vous avez apporté, ici, sur le rebord,
cet œillet, cette couleur,
et cette lumière. Laissez tout ça ici.
Eh, n'insistez pas! Je vous ai dit qu'il n'était pas là;
Il dort, il est parti, je ne sais pas, c'est impossible...

« Viens donc avec moi voir comme les fleuves
sont beaux, voir la lune... »

– Comment faites-vous pour briller ainsi? Laissez cette porte.
N'essayez pas de faire entrer votre soleil
par les interstices. Non, il n'est pas là.
Je suppose qu'il traduit, qu'il travaille, ses mains
lui font mal. Allez-vous-en! »

– Dis

à la lumière du monde de ne pas insister.

Je ne suis pas là. »

ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ

Χρειάζονται οι στρατιώτες για να φυλάνε τα σύνορα.
Τα σύνορα χρειάζονται για να υπάρχουν οι στρατιώτες.
Τα σύνορα κ' οι στρατιώτες
για να
μην αφήνουν να κάνουν τη δουλειά τους οι νόμοι
του ήλιου κ' η ποίηση.

ΤΟ ΣΥΝΝΕΦΟ

Γιατί ναχω τόσο πολύ σκεφτεί, γιατί ναχω ζητήσει
ν' ανοίξω πηγάδια εκεί που είναι πρόβλημα το νερό, που το
βάθος
δεν είναι παρά η επιφάνεια των πραγμάτων ανεστραμμένων,
γιατί
να μην έχω φυτέψει αχλαδιές και μηλιές στην πατρίδα
που θα ήθελα να πεθάνω, γιατί να στολίσω
τη μνήμη μου με ποιήματα κι όχι με δέντρα
κι ανθούς την ανωνυμία μου; Γιατί ν' ανέβω να παλαίψω
σ' αυτήν την εξέδρα για μια γης ανυπάκουη, και, τέλος,
γιατί να μην πάρω το νόμο μου ν' ανέβω στο βουνό,
να σφυρίξω,
καθώς το τσακάλι που λαβαίνει συνείδηση της ερήμου
ουρλιάζοντας;

LE NUAGE

Pourquoi ai-je tant réfléchi, pourquoi avoir voulu
creuser des puits là où l'eau est un problème, où le fond
n'est rien d'autre que la surface des choses renversées, pourquoi
n'ai-je pas planté des poiriers et des pommiers là où
je voulais mourir, pourquoi orner
ma mémoire de poèmes et ne pas orner d'arbres
et de fleurs mon anonymat ? Pourquoi monter lutter
à cette tribune pour une terre indocile et enfin
pourquoi ne pas prendre le droit de monter dans la montagne et d'y siffler,
comme le chacal qui prend conscience du désert en hurlant ?

ΤΑ ΤΡΑΙΝΑ

Με παίρνουν κάθε τόσο και με γυρίζουν τα τραίνα
σαν ένα εξόριστο που δεν ξέρουν που να τον αφήσουν,
σαν έναν κρατούμενο που δεν εμπιστεύονται σε καμία φυλακή
- έναν κρατούμενο που δεν γνωρίζει το λάθος του
εκτός αν η λύπη για τη ζωή είναι φόνος, εκτός
αν η καρδιά που αγαπά έχει χάσει τη λογική της.

Ανοίγουν τις γραμμές οι σηματοδότες,
τα τραίνα περνάνε τα σύνορα προς τα κει,
τα σύνορα προς τα δω κ'εγώ βρίσκομαι στο παράθυρο
ταξιδεύοντας πάντοτε. Εξετάζουν οι ελεγκτές τα χαρτιά μου
κοιτάζοντας, προσεκτικά, το βαθιά
ρυτιδωμένο μου πρόσωπο, το γιομάτο
υπογραφές και σφραγίδες: "περάστε..."
Και συνεχίζω, ωστόσο, δεν ξέρω πού πότε και πώς
θα μου αφαιρέσει ο μεγάλος σταθμάρχης το διαβατήριό.

LES TRAINS

Régulièrement, les trains m'emmènent et me ramènent,
comme un déporté que l'on ne sait pas où exiler,
comme un prisonnier pour lequel aucune prison ne semble sûre
– un prisonnier qui ne sait pas quelle faute il a commise
sauf si la douleur de la vie est un crime, sauf
si le cœur qui aime a perdu la raison.

Les aiguilleurs dégagent les voies,
les trains passent les frontières là-bas,
les frontières ici, et moi je suis à la fenêtre
toujours en voyage. Les contrôleurs examinent mes papiers,
observent attentivement mon visage
silloné de rides profondes, couvert
de signatures et de tampons : « Passez... »
Et je continue mon voyage jusqu'au jour où, je ne sais quand et
comment,
le grand chef de gare me retirera mon passeport.

ΕΞΟΣΤΡΑΚΙΣΜΟΣ

Κύριε, του είπαν, μην περνάτε απ' έξω απ' τις Ακαδημίες
ούτε απ' έξω απ' τις εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας
ούτε κι απ' έξω απ' τις κρυστάλλινες προσόψεις των
Τραπεζών.

Αποφεύγετε γενικά τα πολλά φώτα.
Όπως καταδικάσατε, σας καταδίκασαν.
Η αλήθεια που όπως ισχυρίζεστε τουλάχιστον εσείς
σας πίεσε να συντάξετε τα παράπονά της,
δεν έχει ούτε καλαμένια σπίτια καν
σ' αυτό τον κόσμο, να σας δώσει ένα δωμάτιο
να βάλτε το ψωμί και τα χειρόγρατά σας
και να στεγάσετε τα λευκά σας να μη βρέχονται.

OSTRACISME

Monsieur, lui ont-ils dit, ne passez pas devant les Académies
ni devant le siège des journaux à grand tirage
ni devant les façades de verre des banques.
De façon générale, évitez les endroits très éclairés.
Comme vous avez condamné, vous avez été condamné.
La vérité qui, comme du moins vous l'avez soutenu,
vous pressait de dresser la liste de ses doléances,
n'a même pas, en ce bas monde,
de maisons de roseaux pour vous y offrir une chambre
où déposer votre pain et vos manuscrits
et où mettre à l'abri de la pluie vos cheveux blancs.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΧΑΙΟΣ

Θα προτιμούσα νάχω ζήσει στον καιρό της Τροίας.
Μπορεί νάκανα τότε κάτι περισσότερο
παρά αυτή η αναδουλιά κι αυτή η αβεβαιότητα
κι αυτός ο φόβος κάθε μέρα, αυτές οι περιπέτειες
στο τελευταίο ήμισυ του εικοστού αιώνα.

Μπορεί με μιά άρπα τότε, περιτρέχοντας
απάνω-κάτω το στρατόπεδο, να τραγουδούσα
άσματα ηρωικά, εμπυχώνοντας τους Έλληνες,
μπορεί και να συμβούλευα τον Αχιλλέα
κι ο πόλεμος να τέλειωνε πιο γρήγορα και μάλιστα
με πιά πολύ γενναιοφροσύνη κι αξιοπρέπεια,
χωρίς τους δούρειους ίππους, τις απάτες
που εκθέτουν τους γενναίους και προ παντός χωρίς
εκείνη τη φωτιά κ' εκείνο το μαχαίρι
που ξεκληρίσανε το Ίλιον. Τότε μπορεί
να μή σκοτώνονταν κι ο Έκτορας κι άλλοι πολλοί,
ωραίοι όσο και οι Έλληνες.

Μπορεί
μετά να μ' έπαιρνε και μένα ο Οδυσσέας,
έναν ακόμη ανάμεσα στους άλλους του συντρόφους,
για δέκα ή περισσότερα χρόνια - τί θα με πείραζε;
δική μου Ιθάκη εγώ δεν είχα - κ' ίσως κ' οι θεοί
τότε να μη θυμώνανε, αλλά να μας βοηθούσαν
κρατώντας πρίμο τον καιρό για το καράβι μας.

UN ACHÉEN D'AUJOURD'HUI

J'aurais préféré vivre au temps de la guerre de Troie.
Cela aurait sans doute été mieux
que ce manque de travail et cette incertitude,
cette peur quotidienne et ces mésaventures
dans la seconde moitié du vingtième siècle.

Peut-être qu'alors avec ma harpe, j'aurais parcouru
le camp en tous sens pour y chanter
des hymnes héroïques, redonnant ainsi le moral aux Grecs,
peut-être même que j'aurais conseillé Achille
et que la guerre se serait terminée plus vite et qui plus est
avec beaucoup plus de dignité et de générosité,
sans cheval de Troie, sans ruses
compromettantes pour des hommes braves et surtout
sans cet incendie et ce passage au fil de l'épée
qui a anéanti Ilion. Peut-être qu'alors
on n'aurait pas tué Hector et tant d'autres Troyens
qui étaient aussi beaux que les Grecs.

Peut-être

qu'après cela Ulysse m'aurait pris avec lui,
un autre compagnon parmi ses compagnons,
pour dix ans ou plus – Qu'est ce que cela m'aurait fait ?
moi, je n'avais pas d'Ithaque – et peut-être que les dieux
ne se seraient pas mis en colère mais nous auraient aidés
en offrant un vent arrière à notre navire.

Θα προτιμούσα νάχω ζήσει στον καιρό της Τροίας,
παρά τώρα που φεύγοντας απ' την πατρίδα
(χωρίς να πέσει η Τροία, με τις σημαίες μας
ράκη σχεδόν, με την Ελένη
παρατημένη πίσω μας) περιπλανιέμαι
τριάντα χρόνια εδώ κι εκεί στις χώρες των συντρόφων
χωρίς Ιθάκη, χωρίς πίστη, χωρίς σύντροφο.

J'aurais préféré vivre au temps de la guerre de Troie,
plutôt qu'aujourd'hui où ayant quitté ma patrie
(sans que Troie soit tombée, avec nos drapeaux
presque en loques et Hélène
abandonnée derrière nous) j'erre
durant trente ans ici et là dans les pays des compagnons
sans Ithaque, sans idéal, sans compagnon.

© Geneviève HOFMAN, Délos, pieds de colonnes, 2005.